

Andrzej Pelisiak, Małgorzata Pelisiak, Päivi Mikola, Hela Karjalainen

Dobroń, woj. sieradzkie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 19, 19

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania skoncentrowano w miejscach eksplorowanych w latach ubiegłych. Objęły one jedno z trzech zwydmionych piaszczystych wzniesień zlokalizowanych na krawędzi doliny rzeki Parchani, identyfikowanego z tzw. "dzielnicą mieszkaniową", współtworzących przestrzeń zagospodarowania kilku hektarowego osiedla społeczeństw "pucharowych". Ogółem badano powierzchnię 225 m², kończąc prace w obrębie 150 m².

Postanowiono poszerzyć pole danych z zakresu zabudowy przestrzennej dwóch etapów zasiedlenia stanowiska - datowanych na fazy III B oraz III C kultury pucharów lejkowatych /pobrano próbki węgla oraz kości dla datowania metodą C14 obu faz/. Dla każdej z nich pozyskano bardzo bogaty zespół środków ruchomych, umożliwiających względnie wszechstronną analizę szerokiego zestawu czynników kulturowych mieszkańców osiedla.

Faza "starsza". Uchwyciono nierozpoznany dotąd zasięg zachodni oraz południowy unikalnego obiektu ziemnego /nr 81/90/, co umożliwiło weryfikację pierwotnie sugerowanych danych o jego wielkości. Obiekt 81/90 przedstawia się jako nieregularny czworokąt o maks. wymiarach w rzucie poziomym 20 x 8 m, przy głęb. przekraczającej 1,5 m. Obiekt zajmuje strefę kulminacji wzniesienia będąc otoczony znaczną ilością "małych" owalno-okrągłych w rzucie poziomym "jam gospodarczych". Brak dlań analogii formalnych wśród znanych nam obserwacji osadowych z terenów Nizy. Wstępna analiza technologiczno-stylistyczna ceramiki ujawnia silne wpływy z kręgu małopolskiej kultury pucharów lejkowatych /KPL/, np. Nosocice, Bronocice - faza Br II.

Faza "młodsza". W drugiej, młodziej chronologicznie strefie zasiedlenia stanowiska obejmującej północno-wschodnią krawędź kulminacji wzniesienia, badano układ podomowo-przydomowy osady grupy małopolskiej KPL z fazy III C, datowanej jednostkowo dotąd datą C14 na około 2 450 BC. Odsłonięty na całość naziemny obiekt słupowy o funkcji chaty /nr 103/, wraz z licznymi elementami zabudowy przydomowej o funkcji "zagrody" oraz jam gospodarczych. Na szczególne wyeksponowanie zasługuje odkryta w obrębie obiektu warstwa litej polepy, tzw. "płaszczyzna". Uwagę zwraca nie rejestrowane dotychczas zjawisko tak intensywnego i szerokiego zastosowania gliny w technologii budownictwa, do konstrukcji klepka oraz ścian chaty "małopolskiej". Odsłonięty układ podomowo-przydomowy stanowi jedynie fragment bardziej rozległego systemu zabudowy partii stokowych wzniesienia. Rejestrowane cechy konstrukcji naziemnych, jak też wstępna analiza ceramiki naczyńowej ujawniają bardzo silne wpływy grupy małopolskiej KPL.

Prace nie zamykają żadnego etapu eksploracji stanowiska. Istnieje bardzo pilna potrzeba względnie całościowego rozpoznania obiektu ziemnego 81/90 oraz strefy osadnictwa "małopolskiego", unikalnych zarówno w aspekcie rozmiarów, jak i stopnia złożoności struktury substancji źródłowej w strefie wielkich dolin Nizy.

Badania będą kontynuowane.

DOBROŃ
woj. sieradzkie
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadził mgr Andrzej Pelisak przy współudziale mgr Małgorzaty Pelisak oraz studentek z Finlandii Pliivi Mikola i Heli Karjalainen. Finansował WKZ w Sieradzu i Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi. Czwarty sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych.

Badania stanowiły kontynuację problematyki funkcjonowania osadnictwa neolitycznego w dorzeczu Grabki. Przebadano obszar o powierzchni 500 m² usytuowany w centrum osady pomiędzy jej częściami badanymi w latach ubiegłych. Bogaty materiał zabytkowy skupiał się w warstwie kulturowej. Była ona częściowo zniszczona przez nowotyczne wkopy. W parti "niezaruszonej" czytelność stratygrafii ograniczały zakłócenia spowodowane korzeniami roślin oraz ślady intensywnego przemywania. Pod warstwą kulturową zarejestrowano jedną jamę osadową oraz skupisko ceramiki.

Ruchomy materiał zabytkowy tworzyły liczne /ok. 3 tys./ fragmenty naczyń. Ceramika zarówno ornamentyka, formami naczyń, jak i stroną technologiczną nie różniła się od odkrytej w czasie badań w latach ubiegłych. Wśród przedmiotów krzemienianych /ok. 200/ reprezentowane są licznie różnorodne formy narzędziowe. Surowcowo materiał jest niejednorodny. Wydzielono krzemienie kredowe, jurajskie, czekoladowe i świeczechowski. Stosunkowo liczne są także przedmioty kamienne. W tej grupie wyróżnia się stekera kamienna i fragmenty innych, kuliste rozcieracze oraz kamienie ze śladami zagładzania. Licznie występowała także polepa.

Odkryty materiał potwierdza datowanie stanowiska na fazę wicrecką kultury pucharów lejkowatych.

Materiały przechowywane są w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.

Badania zakończono.

DUDKA, gm. Wydminy
woj. suwalskie
Stanowisko 1

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Epoki Kamienia
w Warszawie

Badania prowadził dr Witold Gąbalski. Finansował WKZ w Świątkach. Pierwszy sezon badań. Osadnictwo od wczesnego do schyłkowego neolitu. Głównie kultura narwańska /typ Zedmar/.